

לקוטי תורה

עם ביאורי

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשת כי תצא

ד"ה "כי תצא" (השני)

לקוטי תורה ראה, דף לה עמודה ג

תוכן העניינים

3	"לאום מלאום יאמץ"
7	 יציאה למלחמה מלמעלה ומלמטה
10	 כנסת ישראל: חיצוניות הלב ופנימיות הלב
11	 התבוננות במקור החיים
13	 שבירת הדברים אשר לא לה' המה
15	 התבוננות מבחינת ממלא ומבחינת סובב
18	 פנימיות האהבה המסותרת
22	 סיכום

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

'כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. הנה איתא בזוהר 'שעת צלותא שעת קרבא', ומלחמה זו היא מה שכתוב: "מלחמה לה' בעמלק מדור דור",

הם לא אניגמטים והם לא מניחים כל כך הרבה לתפיסה אינטואיטיבית של הלומד, אף על פי שכולם כאחד, מניחים כמות ניכרת של ידיעות. האדמו"ר הזקן חילק את תלמידיו, את אלה שישבו לידו, לשלוש קבוצות, כל קבוצה הוא קרא לה חדר. כדי להתקבל לחדר א' היה האדם צריך להיות בקי בכל התלמוד-הבבלי והירושלמי, ובשו"ע. כדי להיכנס לשני היה צריך להיות בקי בנוסף לכל זה גם בספרות הקבלה, ובשלישי היה צריך בנוסף להיות בקי בספרות הפילוסופיה היהודית. אם אלו היו הילדים שהיו בחדר שלו הוא היה יכול להניח כמה הנחות לגבי שומעי דבריו. לא תמיד הם עומדות עדיין באותו המבחן. המאמר שלפנינו הוא מאמר יחסית מהקדומים יותר ולכן גם הסגנון וגם העניין הם אחרים. המאמר עוסק באופן ידוע בין היתר גם בתפילה.

"לאום מלאום יאמץ"

'כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבתה שביו וגו' (דברים כא, י). הנה איתא בזוהר **'שעת צלותא שעת קרבא'** (ע"פ זוהר חלק א, רמ:). שעת תפילה היא שעת קרב, מלחמה. **"כי תצא למלחמה על אויביך"** זו מלחמה שנעשית בעיקר בשעת התפילה. ומלחמה זו היא מה שכתוב **'מלחמה לה' בעמלק מדור דור'** (שמות יז, טז). **"כי תצא למלחמה על אויביך"** זוהי המלחמה של ה' בעמלק שנמשכת דור אחרי דור, מהלך אחרי

לפי עניינו ולפי סגנונו של המאמר שלפנינו, נראה שהוא מהמאמרים הקדומים של אדמו"ר הזקן. יש כמה שכבות במאמרים שנמצאים ב'ליקוטי תורה', והחלוקה הכללית היא בין המאמרים מלפני פטרסבורג ואחרי פטרסבורג- לפני בית הסוהר ואחרי בית הסוהר. המאמרים הקדומים הם בעיקרם, במבנה הכללי שלהם, הרבה יותר קרובים לנוסח החסידי הכללי. יש עדיין כמה וכמה קבצים של מאמרי הקדומים של אדמו"ר הזקן שהם סוג אחר של מאמרים - הרבה יותר קצרים, בנויים בצורה יותר שירית. הם פחות מפורטים, פחות מבוארים. מאמרים שנאמרו אחרי כן נעשים הרבה יותר מורכבים, מובנים ואינטלקטואליים במובן מסוים. אינני יודע מדוע הוא שינה את דעתו אחרי בית הסוהר. הנוסח החסידי הכללי, והיו מקומות שזה הגיע כמעט לקיצוניות, היה בנוי על הכלל של **'לחכימא ברמיזא'** (מדרש משלי, כב, ו), אומרים דבר ומניחים שלשומע יהיה זמן, ויותר מזה- נפש כדי לעיין בנושא. לפעמים שנים או שלושה משפטים והם ניתנים לאדם לחשוב עליהם במשך שלוש, ארבע, חמש שנים. המאמרים הללו אף פעם לא עשויים באותה תבנית, גישה וצורה, אמנם הצד השווה שבהם הוא שהם מאמרים קצרים שהמהות שלהם היא שאנשים יעסקו בהם ויהפכו אותם מצד לצד לפינה לפינה, ויגיעו לאיזשהי הבנה. לעומתם המאמרים המאוחרים יותר של אדמו"ר הזקן הם עם הרבה מאוד הסבר,

שבכל דור ודור ובכל יום ויום צריך להיות מלחמה זו בנפש האדם. כי "זה לעומת זה עשה א-להים", נפש דקדושה, מעשה דבור ומחשבה, מדות ושכל דקדושה, וכנגדה נפש החיונית הבהמיות, "ולאום מלאום יאמץ".

עבודה זרה עשו מפרס לזאת- יש לה הרגשה של הכפילות, אישיות שאין לה שום אחיזה. מה יש לה בבטן? דבר כזה שרץ גם לפה וגם לשם. ה' אומר לה "שני גויים בבטןך ושני לאומים ממעיך יפרדו ולאום מלאום יאמץ ורב יעבוד צעיר" (בראשית שם). התשובה הזו לא מעלימה את הכפילות, יש פה כפילות אמיתית. הכפילות הזו איננה כפילות של הווה אחת שלימה שאין לה כיוון, אלא באמת יש פה שתי הוויות. בוודאי לא כל התאומים עומדים בניגוד, והרבה מאוד תאומים נמצאים בהרמוניה גמורה. אבל יש סוג כזה של תאומים שהם שני ילדים שונים, דברים שונים, וממילא הניגוד הזה איננו מפריע עד כדי כך.

הייתה בדיחה של חסידים, בעיקר מפולניה – מדוע רבקה פחדה כשהיא ראתה את התינוק מפרס מכל הצדדים? היא חשבה שהוא ליטאי והוא מפרס לצאת גם פה וגם שם, והיא פחדה והלכה לדרוש את ה', וענו לה ש"שני גויים בבטןך" – יותר טוב שני גויים מאשר ליטאי אחד, אז נחה דעתה. יש בדבר הזה פתרון, ובמובן מסוים חלק ממה שמופיע גם בספר התניא וגם במקומות אחרים, מבוסס על הפתרון הזה של "שני גויים בבטןך", מפני שהוא נוגע בבעיות של האדם. ספר התניא, כמעט כמו הספרים של קלאוזביץ, הוא ספר על מדע המלחמה, אלא שהוא עוסק בסוג אחר של מלחמות, במלחמה פנימית, אבל מופיעים

מהלך, זוהי ה-מלחמה שאדם לוחם. פרשת 'כי תצא' מסיימת בזכירת ומחית עמלק, וזה קשור גם לפרשיה הזו. **שבכל דור ודור ובכל יום ויום צריך להיות מלחמה זו בנפש האדם** "מלחמה לה' בעמלק מדור דור" זוהי מלחמת נצח עד שימחה זכר עמלק מתחת השמים. המלחמה הזו הולכת ונמשכת עד עולם, זוהי ה-מלחמה.

כי "זה לעומת זה עשה א-להים" (קהלת ז, יד) העולם בנוי מקטבים שעומדים אחד בניגוד לשני, זה לעומת זה. לאמיתו של דבר, הם נמצאים לא רק בחוסר התאמה אלא בניגוד עד כדי אי אפשרות לחיות יחד. **יש נפש דקדושה שיש בה מעשה דבור ומחשבה, מדות אמוציות ושכל דקדושה** זהו צד אחד. **וכנגדה נפש החיונית הבהמיות** שגם כן יש לה דיבור מחשבה ומעשה, ושכל ומידות, אלא שאינם של קדושה. שתי הנפשות הללו הם התאומים הנצחיים. בספר התניא מדובר הרבה על הנקודה הזו. בן אדם נולד במובן מסוים עם תאומים שנאבקים בתוכו. הדימוי לזה הוא רבקה שהרה ללדת ויש תאומים בבטנה, ועל זה התורה מספרת ש"ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה'" (בראשית כה, כב), היא איננה יודעת מה קורה. המדרש מספר (בראשית רבה סג, ו) שרבקה דואגת והלכת לדרוש א-לוקים משום שכאשר היא עוברת ליד בית כנסת יעקב מפרס לזאת, וליד בית

בתוכו. זה מביא לאותה הרגשה של חוסר אמונה בכל מה שהוא עושה. המאבק הפנימי ש האדם יכול להוליד ריאקציה, שמשמעותו הוא שכאשר אני מנסה משהו אחד, הסיכון הוא שהחלק האחר יגיב. אינני יכול לצפות לפעול פעולה בכיוון אחד בלי שתהייה תגובה- מידית או מאוחרת אצל האחר. התגובה הזו איננה מוכיחה שמה שעשיתי לא היה נכון, או כולו שקר, להפך, זה יכול להוכיח שהגעתי, משום שאם אני מגיע לתגובה חריפה אז היה מאבק, הייתה נקודה שבה היה נראה שאני נוטה כולי לצד אחד, ולכן החלק האחר מנסה להתרומם.

יש כמה וכמה דימויים לזה אבל הדוגמה הקלאסית היא מתן תורה וחטא העגל. חטא העגל הוא ריאקציה למתן תורה. אחרי מתן תורה יש חירות ממלאך המוות, או מחטא, אנשים עברו לספירה אחרת, הם בעולם אחר. "כי מי כל בשר אשר שמע קול א-לקים חיים מדבר מתוך האש כמנו ויחי" (דברים ה, כב), הם עברו לעולם אחר. צריך להגיד לאנשים אחרי מתן תורה שילכו הביתה, וזה לא פשוט. כל אחד יכול ללכת אל אשתו הביתה, הם שכחו מזה לגמרי. התגובה לדבר הדרמטי הזה היא שעכשיו כל מה שהיה בצד השני מתפרץ, וההתפרצות הזו נעשית גם כן מאוד דרמטית. היא עומדת בניגוד לכל מה ששמעתי, למדתי, ואמרו לי. פתאום הכל נמחק ברגע אחד. הדבר הזה הוא חלק מהמציאות. ב"מלחמה לה' בעמלק מדור דור", צריך לקחת בחשבון את זה ש"לאום מלאום יאמץ", ואם אני אינני אחד מן

בתוכו המהלכים הקטנים והמהלכים הגדולים, האסטרטגיה והטקטיקה של מלחמת האדם בתוך עצמו. הדמות המרכזית הוא הבינוני, והוא האיש שבו המלחמה נמשכת מדור לדור- הוא נידון למלחמה ללא הכרעה ברורה כל ימיו. חלק מהבעיה היא, שאם האדם רואה את עצמו כהוויה אחידה לגמרי הפערים שבתוכו מביאים אותו לידי ייאוש. מה אני? מצד אחד, יום אחד או שעה אחת אני מתפלל ואני עושה את זה בלב שלם ונפש חפצה, בהרגשה של הנה, מצאתי את עצמי. יום אחרי זה, או שעה אחרי זה, אני הולך וחוטא, וגם את זה אני עושה בלב שלם. ההרגשה הזו- היכן אני נמצא? האדם מתחיל להטיל ספק באותנטיות של כל הרגשה שלו. אם אני יכול להרגיש בשתי עולמות שונים, אני יכול להרגיש את עצמי לפי שעה, בהתאמה, פירושו של דבר שמשוה לא בסדר אצלי, אני מיסוד הדברים אדם רקוב.

ספר התניא, וזה לא חידוש שלו אבל הוא בונה את הדבר הזה מעבר לניתוח תאולוגי כלשהו להוויה אחרת, הוא טוען שהאדם הוא הוויה חצויה- שתי הוויות, ושתיהן נמצאות במאבק. מפני שכל אחת מהם היא הוויה לעצמה, משום כך למרות ששניהם הם 'אני', שני הדברים הללו אינם בדיוק אותה הוויה בעצמה. אחת הנקודות בדבר הזה היא בעיית הריאקציה- תגובת הנגד. זו בעיה שאנשים מרגישים מפעם לפעם, אדם יכול להיות בדבר שבקדושה ואז כמעט בלי להרגיש שום דבר, פתאום עולה בדעתו משהו שהוא ההפך הגמור מכל מה שהוא נמצא

וצריך האדם להגביר נפש דקדושה. ושעת מלחמה היא שעת התפלה, שאז הוא שעת הכושר למעלה וכו' (עיינן בפרשה ויחי על פסוק 'יהודה אתה' שב' פרשיות דקריאת שמע, 'שמע' 'והיה' הם בחינת ראובן ושמעון, 'ואמת ויציב' הוא בחינת לוי, ושמונה עשרה הוא בחינת 'יהודה אתה', ביטול כו'. ויש לומר דלכן זמן

עומדת על צד אחר- אנשים שמתו על קידוש ה'. היה מישהו שהתכתב עם שפינוזה ורצה לשכנע אותו להתנצר. הוא כתב לו, תראה את המרטירים שלנו, אז שפינוזה כתב לו, והוא היה הרבה מעבר לאיזשהי יהדות, שאם אנחנו מדברים על מרטירולוגיה אז מה שיש ליהודים זה פי כמה וכמה, לא אלה שהרגו אותם, אלה שמתו על קידוש ה'. והוא מספר אחד הסיפורים שכנראה בין השאר היה אולי הסיבה שבגללה הפסיקו להוציא יהודים להורג בפומבי, מפני שעד זמן מסויים היו שורפים אנשים בקהל, כמעט מאה שנה כבר אחרי גירוש ספרד. הסיפור הוא שבחור שהתייחד ונידון לשריפה, שר על המוקד "שמע ישראל". זה עשה רושם כל כך גדול על האוכלוסיה, שאנשים היו הולכים ברחוב ושרים "שמע ישראל". משום כך הכנסייה החליטה שהצד החינוכי של הדבר הזה הוא לא ברור ומוטב לא להסתכן בעוד מקרה כזה, כי התוצאה יכולה להיות מה שקוראים לזה קונטרה-פרודוקטיבית מבחינת התוצאות.

היה בן אדם שנהיה גיבור של רומניים או סרטים אנטישמים- 'היהודי זיס', זיס אופנהיימיר, שהיה לפי כל מה שידועים עליו בן אדם לא סימפטי. אפשר להגיד שהוא לא היה פאר היהדות, לא מבחינת התנהגותו בשום עניין. הוא הגיע למצב

האנשים הלא רגילים, 'הנפילים' של המציאות, אני אלחם כך כל ימי חיי. ניתן לתאר את אותו הדבר מהכיוון ההפוך. יש הרבה אנשים שברגע שהם הגיעו לנקודה שנדמה שהיא תחתית הירידה, זו הנקודה שבה הם קפצו. הדוגמא בתלמוד (עבודה זרה יז ע"א) זה סיפור על מי שקוראים לו 'רבי אלעזר בן דורדיא'. הוא היה עשיר והיה מבלה את ימיו במעבר מן זונה לזונה, וככה הוא מגיע לאחת מהן והיא צוחקת ואומרת 'אתה איש גמור, אתה לא יכול לחזור'. ואז מופיע התיאור איך האיש הזה הופך את העולם ואת עצמו בתוך ההרגשה שהוא כבר כולו בצד אחד, שהוא הגיע לקצה האחרון, ושמה פתאום יש התעוררות כזו שהאיש נשרף בתוכה. זה קרה פה ושם גם לאנשים אחרים. בן אדם הולך ולבסוף הוא מגיע לנקודה שבה זהו הקצה האחרון. תאורטית לאיש הזה אין יותר תקנה, הוא הגיע לקצה האחרון של ירידתו. בקצה הזה מתעוררת ריאקציה, ומתחילים לפעול עליו דברים שמטלטלים אותו בבת אחת לעולם כל כך שונה, שהוא לפעמים לא יחזור יותר, לפעמים הטלטלה היא כל כך גדולה. היו גם אנשים שבמובן מסוים עד שהם לא שקעו עד עומק ניכר מאוד – הם לא יכלו להגיע לאיזשהי תגובה. זה נמשך והולך בעולם. גם בספר התניא מופיעה דוגמא לזה, למרות שהיא

הזו פועלת ישר והפוך. המלחמה הזו היא חלק משמעותי בתוך מהלך החיים של האדם, "ולאום מלאום יאמץ".

יציאה למלחמה מלמעלה ומלמטה

וצריך האדם להגביר נפש דקדושה זו העבודה, ושעת מלחמה היא שעת התפלה שאז הוא שעת הכושר למעלה וכו'. מתי הוא הזמן לעשות את המלחמה? במובן מסוים המלחמה נמשכת במשך כל החיים, אלא שאז המלחמה היא לא מלחמה יזומה, זה יותר כמו תקריות על הגבול. ההתנגשות שמתחרשת בתוך החיים הנורמליים של בן אדם היא רק על תחומים גבוליים. אין לו זמן או אפשרות לנהל מאבק. אבל יש זמנים שבהם אדם עושה מלחמה. מתי אני יוצא למלחמה? לא מתי המלחמה באה אלי, מתי אני יוצא? מתי אני יוזם? מתי אני עובר לשטח של האויב? שעת התפילה זוהי השעה שבה האדם יוצא למלחמה, משום ששעת התפילה היא שעת רצון, ויש לי אפשרות להגיע למשהו במלחמה הזו. לפעמים המלחמה תופסת אותי במצב שאני לא מוכן ואז היא מגיעה עמוק אל השטחים שלי. אבל עכשיו אני הולך לתקוף. כאן הנכד, הצמח צדק, מוסיף עוד קצת אינפורמציה (עיין בפרשה ויחי על פסוק 'יהודה אתה' שב' פרשיות דקריאת שמע, 'שמע' 'והיה' הם בחינת ראובן ושמעון, 'ואמת ויציב' הוא בחינת לוי ושמונה עשרה הוא בחינת 'יהודה אתה' ביטול כו'. שם הוא מדבר על זה שבתוך התפילה אדם עובר דרך השבטים, שהם הטיפוסים של הוויתנו. ויש לומר דלכן זמן

שבו הוא הועמד לדין על כל מיני דברים, ואז נתנו לו את האפשרות להציל את עצמו ולהחזיר את הקרירה והמעמד על ידי זה שהוא יתנצר. באופן טבעי זה היה צריך להיות ההמשך הפשוט של מהלך החיים שלו. האיש הזה שנים לא חי כיהודי מעבר לזה ששמו היה יהודי, מעבר לזה לא היה לו עניין או קשר עם חיים יהודים. אבל אז נוצרה ריאקציה, והאיש הזה שאני לא יודע אם הוא היה יכול לחיות רבע שעה עם הקב"ה מת דווקא על קידוש השם. היו כאלה שמות וסיפורים של אנשים עד הדורות האחרונים, שמראים שהתגובה פועלת לשני הצדדים. כשם שיכול ליפול לאדם הרהור עבירה בשעה שהוא עוסק במצווה, כך יכול, וזה קרה לאנשים, שבשעה שהוא עוסק בעבירה עולה בדעתו הרהור מצווה או קדושה. היה פעם איש אחד שהכרתי, הוא היה חסיד חב"ד ואישיות מעניינת, הוא פגש אחד מחבריו לכיתה שנעשה קומיסר בשלטון הסובייטי. בגלל שהם היו ידידים מנוער הם דיברו בגלוי, והוא שואל את החבר הקומיסר 'נו, מה חייך?' והוא עונה לו, 'תראה', אומר ביידיש- 'לחטוא אני חוטא, אבל טעם בזה אין לי'. האדם הזה הוא לכאורה בעולם ובמהות אחרת, לכאורה הוא שכח את הכול, לא אכפת לו, אידיאולוגיה שונה, אבל דווקא כשהוא הולך לעבור עבירה הוא לא שוקע בזה משום שעולה בדעתו איזה חתיכת תניא וזה מאוד מפריע לעבירה, כמו שהרהור עבירה מפריע לתפילה. זה לא שהוא לא עושה את העבירה, אבל זה מוציא ממנו את הרגשת השלמות שיש בדבר. התגובה

קריאת שמע והזכרת יציאת מצרים שהוא ענין אמת ויציב הוא עד סוף שלשה שעות, נגד ג' בחינות דראובן שמעון ולוי, ותפלת שמונה עשרה עד ארבע שעות בחינה הרביעית (דיהודה).

והנה איתא בזהר 'מאן דקטיל לחויא יהבין ליה ברתא דמלכא', חויא הוא נחש הקדמוני בחינת עמלק, ומאן דקטיל לחויא- שנצח המלחמה, יהבין ליה מלעילא בחינת ברתא דמלכא. והענין, כי הנה במלחמה זו יש בה ב' בחינות: האחת היא מצד כח הנפש האלקית שהיא שכל ומדות כו', ויש לה כח דקדושה להתגבר ולנצח המלחמה, ועל זה אמרו מאן דקטיל לחויא כו'; והב' היא מה שאין בכח הנפש מצד עצמה להתגבר, ועל זה אמרו: 'יהבין ליה מלעילא', הוא בחינת 'מלחמה לה' בעמלק'.

כללית נצחית, ויש זמנים מסוימים שבהם אני יוצא למלחמה יזומה, יש בה שתי מדרגות. המדרגה האחת היא מצד כח הנפש האלקית שהיא שכל ומדות כו', ויש לה כח דקדושה להתגבר ולנצח המלחמה. יש את המלחמה של האדם בתוכו, האדם דקדושה נלחם נגד אדם דקליפה. האדם של הנפש האלוקית נלחם באדם של הנפש הבהמית. 'זה לעומת זה'. במאבק הזה לאדם יש כוח לנצח, זה דורש מאמץ, זה דורש גבורה, אבל יש אפשרות שבמלחמה הזו יהיה ניצחון. ועל זה אמרו מאן דקטיל לחויא כו'. זו המלחמה שהזהר אומר עליה שמי שינצח זה יוכל לזכות לבחינת 'בת המלך'. והב' המדרגה האחרת במלחמה היא מה שאין בכח הנפש מצד עצמה להתגבר יש אופן אחר שהנפש בעצמה איננה יכולה להתגבר ולנצח במלחמה הזו. ועל זה אמרו 'יהבין ליה מלעילא' נותנים לו מלמעלה מתנה. יש מי שמנצח מכח עצמו, ויש מי שצריך לקבל כוח במתנה מלמעלה הוא בחינת 'מלחמה לה' בעמלק'. מלחמת עמלק מופיעה כל פעם בשני אופנים. יש מצד אחד "תמחה את זכר עמלק" (דברים כה, יט) ויש מצד אחר

קריאת שמע והזכרת יציאת מצרים שהוא ענין אמת ויציב הוא עד סוף שלשה שעות נגד ג' בחינות דראובן שמעון ולוי, ותפלת שמונה עשרה עד ארבע שעות בחינה הרביעית (דיהודה) במאמר ההוא ובאחרים מדובר על ההבדל בין קריאת שמע, אמת ויציב, ושמונה עשרה בצדדים השונים שלה.

עכשיו חוזר המחבר והנה איתא בזהר 'מאן דקטיל לחויא יהבין ליה ברתא דמלכא' (תיקוני זהר כ"ט ע"ב) מי שהורג את הנחש נותנים לו את בת המלך. חויא הנחש הוא נחש הקדמוני בחינת עמלק, זה הנחש, ומאן דקטיל לחויא- שנצח המלחמה, יהבין ליה מלעילא נותנים לו מלמעלה בחינת ברתא דמלכא המתנה שהוא מקבל זו המדרגה שהיא 'בת המלך'. זה הפרס למי שמנצח. היציאה למלחמה והניצחון בתחילת הפרשה שלנו מופיעים בתוך הפרשיה של אשת יפת תואר. באותו אופן הזהר מתאר פה את המדרגה של 'בת המלך' כניצחון בקרב. הוא יגיע לזה בהמשך.

והענין כי הנה במלחמה זו יש בה ב' בחינות המלחמה הזו שהיא מלחמה

להמתין בין הבשר והחלב שש שעות גבר עליו יצרו והוא אכל חתיכת גבינה רבע שעה קודם. יש דבר כזה. יש גם אדם שברגע של חולשה עושה מעשים שלא רק שאדם הגון לא עושה אותם, אלא שאפשר להתפלא איך בן אדם יכול להעלות על הדעת דברים מגונים ומכוערים ונוראים שכאלו? גם דבר כזה יש. איך דבר כזה קורה? משום שזה שהוא חיי חיים מסוימים, אף פעם לא אמר שבתוכו פנימה לא היו דברים אחרים. "מלחמה לה' בעמלק" היא מלחמה שמגיעה פנימה לשטחים יותר פנימיים. אדם רוצה להגיע למצב שבו באמת דברים כאלו לא יכולים לקרות. הוא נלחם בדקויות של עצמו. הוא זה שישלוט בהגדרות האמיתיות, באמת גמורה בחלוקה של טוב ורע. הקושי הגדול נעשה בכל פעם יותר ויותר גדול ככל שהאדם יותר מעמיק בתוכו. אדם נמצא בתוך דברים והוא בכלל איננו יודע אם מה שהוא עושה זה מצווה או עבירה. זה לא כל כך פשוט. כשבן אדם בא לנקודה כזו שבו הוא צריך לבדוק את המוטיבציות-למה? משום מה? ועל ידי מה? שם מגיעים לנקודה שהאדם איננו יכול להגיע לפתרון שלם, שם מתחילים סיבוכים. ככל שהוא נכנס פנימה יותר ויותר עמוק לתוך עצמו, הסיבוך נעשה מורכב יותר ומסובך יותר. ובתוך העניין הזו אין לו עצה חוץ מלקבל מתנה מלמעלה. יש שם "מלחמה לה' בעמלק". את הפתרון של אמת הוא לא יכול למצוא בתוך המציאות שלנו, המציאות של המלחמה העצמאית.

"אמחה את זכר עמלק" (שמות יז, יד). מלחמת עמלק היא מלחמה מלמטה ומלמעלה. המלחמה מלמטה היא המלחמה שהאדם יכול לעשות, והמלחמה מלמעלה היא המלחמה שרק הקב"ה יכול לעשות, "אמחה את זכר עמלק"- אני עושה את הדברים. המלחמה שמתרחשת ברבדים הפשוטים והגלויים יותר של החיים, זוהי מלחמה שהאדם יכול לנצח בה. יש דברים מסוימים שהאדם יכול לנצח בהם. אדם קובע לעצמו דרך חיים מסוימת- איזה סוג של חיים הוא מנהל, באיזה אופן של חיים הוא חי, מה הוא עושה בבוקר ומה הוא עושה בערב. הבעיה היא שיש צד הרבה יותר פנימי למלחמה. בן אדם יכול להגיע למצב כזה שמבחינת המעשה והעיסוק, ואפילו מבחינת השאלה 'איפה אני חי?' הוא פטר את הבעיה, אבל את הבעיה הפנימית, את כל התשובה הפנימית, הרציות הפנימית, הוא לא פטר בכלל. התיאור הזה הוא דבר שיכול להגיע לצדדים קיצוניים. זה התיאור של ה'בינוני' בצורה גסה- הוא צדיק מבחוץ ורשע מבפנים. לא כי הוא צבוע, אלא הוא חי, הוא מדבר וחושב כצדיק, אבל בתוכו פנימה נמצא רשע לא יותר קטן מאשר הרשעים שמסתובבים בעולם כרשעים, ולפעמים אף רשע יותר גדול, הוא פשוט מדוכא. הוא לא נותן לו לצאת החוצה. הוא כל הזמן עומד במתח משום שברגע של חולשה, ככה קוראים לזה בבתי המשפט, כל מה שנמצא בפנים מתפרץ כמו קפיץ.

מה עושה בן אדם ברגע של חולשה? יש בן אדם שברגע של חולשה, נאמר, במקום

וביאור ענין זה, הנה ברתא דמלכא הוא נקודת ציון וכנסת ישראל שכוונסת ואוספת לתוכה הארת ישראל דלעילא (עיין מענין זה בפרשת תצוה, בד"ה "זכור את אשר עשה לך עמלק", ועיין בזוהר ח"ב ריש פרשת משפטים, צד, ב). והיא בחינת נקודת הלב ופנימיותו המתגלה בכללות נשמות ישראל בבחינת רעותא דליבא. וכמו שכתוב "בכל לבבך", שיש שני לבבות, חיצוניות הלב ופנימיות הלב (עיין מזה בד"ה "מי מנה", ובד"ה "אתם נצבים"). ועיין מה שנתבאר בד"ה "ששים המה" כו', מה שכתוב שם בשם המ"ח). חיצוניות הלב היא למטה מן הדעת שממנה לוקחה, והיא התגברות הנפש בכח השגתה והשכלתה שמשכלת ומתבוננת. שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו'. וגבוה מעל גבוה וגומר עד רום המעלות ומקור וראשית כל ההשתלשלות

מרוכזת כל כך עד שהיא לא יכולה לפתח את עצמה. שם נמצא המוקד של ההווה האנושית. וכמו שכתוב 'בכל לבבך' (דברים ו, ה). החלוקה בין 'לבב' ו'לב' היא חלוקה עתיקה- 'לבב' הוא 'לב' כפול. הפירוש "בכל לבבך- בשני יצריך" (ברכות ט, ה) בנוי על הנקודה הזו של לב כפול, לב שיש בו יצר טוב ויצר רע. זו נקודת הלב.

שיש שני לבבות, חיצוניות הלב ופנימיות הלב. הוא לא מדבר על יצר טוב ורע אלא על חיצוניות הלב ופנימיות הלב. (ע' מזה בד"ה מי מנה ובד"ה אתם נצבים ועמ"ש בד"ה ששים המה כו' מש"ש בשם המ"ח). חיצוניות הלב היא למטה מן הדעת שממנה לוקחה חיצוניות הלב הוא מהלך שלם של רגשות, אמוציות, חיי נפש, שהוא למטה מן הדעת משום שהמקור שלו הוא בדעת ומשם הוא לקוח. והיא התגברות הנפש בכח השגתה והשכלתה שמשכלת ומתבוננת. יש תחום שלם של מה שאפשר לקרוא לו כמעט חיי הנפש המודעים. לומר שהם פועלים על בסיס רציונאלי זאת תהיה הגדרה לא נכונה. הם פועלים על בסיס עקבי שבו הדברים עוברים מן ההכרה לחוויה. אדם מגיע

כנסת ישראל: חיצוניות הלב ופנימיות הלב

וביאור ענין זה, הנה ברתא דמלכא בת המלך הוא נקודת ציון ציון נחשב אחד הסמלים הרבים לאין ספור של עניין של המלכות- הנקודה שבה המהות מתכנסת לנקודה אחת, מה שנקרא גם וכנסת ישראל שכוונסת ואוספת לתוכה הארת ישראל דלעילא. (ע' מענין זה בפ' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק ועיין בזח"ב ר"פ משפטים צ"ד ב'). יש נקודה שאליה מתרכזת המהות של ההארה, מה שקוראים בחינת התפארת. במובן מסוים כנסת ישראל היא נקודה פוקאלית שכל ההארה שלמעלה מתכנסת אליה. כל הצדדים מגיעים לריכוז אחד. והיא בחינת נקודת הלב ופנימיותו באותו אופן גם בתוך האדם יש נקודה של פנימיות הלב שבה כל המהות מתמצת בדבר אחד, בנקודה אחת, המתגלה בכללות נשמות ישראל בבחינת רעותא דליבא. רצון הלב הוא הרצון הפנימי שאיננו מותנה בחשבון, בשכנוע, ואפילו לא באמוציה. זו נקודה שעומדת בפנימיות הלב. נקודה

להפוך ולשנות שם בתוך הקופסה השחורה את נקודת ההכרה, כמו שלפעמים קורה, אז העניין האמוציונאלי נשאר רק מעיין זיכרון. כשאני מגיע להכרה, השאלה באיזה מידה היא רציונאלית זה שאלה אחרת, שדבר הוא טוב ויפה, אז עכשיו יש לי קשר אמוציונאלי לדבר שהוא טוב ויפה. כל בן אדם שעובר איזה שהם מעברים אידיאולוגים- בן אדם שקודם שמעתי אותו צועק בצד אחד של המתרס בלב שלם, ועכשיו הוא עומד בצד האחר, היה שם שינוי מבחינת ההכרה. זה קורה בתוך יחסים בין אישיים ישר והפוך. היה בן אדם מסוים ולא סבלתי אותו, ואני מגיע להכיר יותר יודע יותר, ועכשיו יכול להיות שאותו בן אדם שלא סבלתי אותו נעשה ידיד קרוב ואוהב. קורה גם להפך. כל זה בגדר הדברים שהם למטה מן הדעת משום שרק אחרי שיש קביעה מסוימת אם אני בעד או נגד, יש לזה השתלשלות עד לתחום של התגובה המעשית, הרגשית וכל מה שהולך עם זה. זה מה שהוא קורה חיצוניות הלב.

התבוננות במקור החיים

שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו' (בראשית רבה י, ו) לכל עשב, לכל דבר, יש מהות גבוהה יותר שהיא מקור החיים שלו וגבוה מעל גבוה וגומר עד רום המעלות זה ממשיך בהיררכיה של המציאות- לכל דבר במציאות יש מהות רוחנית שהיא המקור שלו, ולמהות שלו יש שוב מהות רוחנית שהיא המקור שלו, וכך הלאה עד אין קץ. ומקור וראשית כל ההשתלשלות

להכרה בתהליך שמתואר על ידי האדמו"ר הזקן הרבה מאוד פעמים- אני רואה דברים, אני משיג אותם, אני קובע עמדה לגביהם, אני יוצר 'מעורבות רגשית' איתם. בתוך הדברים האלו יש סדר, והם כולם באים למטה מן הדעת, מפני שהדעת הוא כח ההחלטה הפנימי של כוחות השכל. הוא בעצם זה שקובע. כשאמרתי שזה לא בהכרח מה שאנחנו מגדירים רציונאלי, זה משום שיכול להיות שלבן אדם יש מה שקוראים לזה 'שכל עקום', ועדיין הפעולה מבחינה אמוציונלית תהיה אותו הדבר. המנגנון הוא אותו מנגנון, גם אם היה פה פגם. ברגע שמבחינת ההכרה שלי דבר מסוים הוא טוב וערב, יש לי מעורבות רגשית, כי בעיני הוא טוב וערב ואני נהנה ממנו ואוהב אותו. זה שהדבר הזה באמת לא טוב ולא ערב זו בעיה אחרת לגמרי. ברגע שהייתה לי ההכרה לגבי האובייקט, כל מה שמגיע אחר כך מותנה בה. זה נכון הן לגבי הכרות חיוביות והן לשליליות. ברגע שיש לבן אדם נקודת הכרה שדבר מסוים הוא רע מאוד- נניח שיהודים הם רעים מאוד, מכאן שאני לא סובל אותם ושונא אותם יותר ורוצה לדרוס אותם. כל זה נובע מתוך נקודה מסוימת של דעת, וזה שיש למישהו דעת עקומה זה לא משנה. זה פועל באותו אופן. יש הנחת יסוד שהיא בעניין הזה שלילית, ויש לה המשך. אותו בן אדם שמגדיר שמישהו כזה או אחר הוא תת אדם, לא בן אדם, חיה - ממילא נוצרת האפשרות להתייחס אליו בתור שכזה. אני יצרתי את זה. כל זה היה מותנה בדעת, באותה נקודה של הכרה, ואילו הייתי יכול

והתהוות החיות, הוא "וברוח פיו כל צבאם", "ואתה מחיה את כולם", וכתיב "ראה נתתי לפניך היום את החיים" וגו'. שבכל דבר נברא יש בו בחינת מוות וחיים, שהמוות הוא גשמיות הדבר וחומריותו, והחיים היינו הרוחניות שבו. שעל ידי זה "ובחרת בחיים", "לאהבה את ה' אלוקיך כי הוא חיך" וגו', שהוא חיי החיים ברוך הוא, ומקורא וראשיתה דכולא, והכל נגדו בחינת מות. וזהו "רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם, לעשות", ורוצה לומר: גוים הם המעשים ודיבורים ומחשבות אשר לא לה' המה,

של בן אדם שרוצה יותר חיים. 'ובחרת בחיים' זה לא 'ובחרת בטוב', זו לא בחירה בין טוב ורע אלא בחירה של החיים, זה מהלך אל החיים. האדם שמתבונן בזה מגיע עד הקב"ה בתור "כי עמך מקור חיים" (תהלים לו, י).

כל המהלך הזה שממנו יכולים לנבוע שינויים בתוך הנפש הוא מהלך של התבוננות. זה כמו אדם שהולך בעקבות הנחל, הולך והולך עד שמגיע אל המעיין. זה המהלך שמופיע פה. איך אני מגיע אל המקור? ההליכה הזו היא לא רק כדי לפתור את החידה, אני הולך לפתור כל מה שיש לי- את המים המעורבים עם הלכלוך וכל מה שיש למטה בנחל. אני רוצה להגיע למקור של הדבר הזה בעצמו. כל זה הוא מהלך אחד, וכל זה שייך לחיצוניות הלב מפני שזה עניין שיכול האדם להגיע אליו על ידי התבוננות. בהתבוננות פה האדם משתמש בדבר מאוד בסיסי, ברצון לחיים. רצון לחיים שאדם מתבונן בתוכו ומביא אותו, לתפילה, לעבודה. עבודת ה' כחלק מן הרצון הזה. על ידי התבוננות הנפש האדם מתעמק בתוך הדברים. האנשים הללו ש'עושים חיים' זה כמו אדם ששואלים אותו איפה יש מים, אז הוא אומר בברז. זה נכון שיש שם מים בברז אבל אם אני שואל מאיפה באים המים?

והתהוות החיות הוא 'וברוח פיו כל צבאם' (תהלים לג, ו) 'ואתה מחיה את כולם' (נחמיה ט, ו). וכתיב 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת המוות וגו' (דברים ל, טו) שבכל דבר נברא יש בו בחינת מות וחיים כל דבר יש בו חיים ומוות, שהמות הוא גשמיות הדבר וחומריותו, והחיים היינו הרוחניות שבו הוא מגדיר שעל ידי זה 'ובחרת בחיים' (דברים שם, יט) והמשך הפסוק 'לאהבה את ה' אלוקיך כי הוא חיך וגו' שהוא חיי החיים ברוך הוא, ומקורא וראשיתה דכולא והכל נגדו בחינת מות. יש מן תוואי של התבוננות, שבו האדם מתבונן בגדולת ה' לא בהתבוננות אסקטית, הוא מתבונן בה' בתור חיי החיים. בכל דבר יש חיים, ולחיים הללו יש גם כן חיים. יש בצד אחד מה שהיינו יכולים לקרוא לו החומר הגס, שהוא החלק המת הדבר, ויש את חלק החיים של הדבר שהוא הדבר שמושך אותי, שאליו אני הולך, ולחיים הללו יש חיות, וכך הלאה והלאה, עד שהוא מגיע אל המקור הראשון שהוא חיי החיים. מה שקורה לאדם בהתבוננות הזו זה לא בריחה מתוך העולם, אלא האחזות יותר ויותר פנימה אל החיים. ההתבוננות הזו של 'ובחרת בחיים' מובילה את האדם להגיע לדרגה של יותר חיים, זו התבוננות

שאצלו הגויים הם קטנים ויש מי שאצלו הם גדולים, לכל אדם יש את סוגי הגויים שנמצאים אצלו לפי מצבו ולפי עניינו. במקום אחר הוא מדבר על העניין של "שדין יהודאין ושדין נוכראין". יש שני מינים של שדים: יהודים וגויים, באופן כללי מאוד החלוקה היא שהשדים היהודאין הם אלה שמוגבלים מבחינת הרצונות שלהם לתחום הפנים יהודי. שדים נוכראין יוצאים מן התחום הזה. כאשר עולה בדעתו של אדם לאכול חזיר, מי שגורם לזה הוא שד גוי, כשעולה בדעתו לאכול ארוחה כשרה כאחד החזירים - מדובר בשד יהודי. זה ההבדל בין הסוגים הללו של השדים. ההבחנה הזו לא פשוטה ואדם לא תמיד יודע האם מדובר בשד או מלאך. זאת אחת מהבעיות של שדים יהודאין; אי אפשר לדעת מה הם, הם לבושים באותם הלבושים ומדברים את אותם הדיבורים. יש מקרים שבהם האדם יודע שהמאבק בתוכו הוא בין טוב לרע, זה לא אומר בהכרח שהוא יפעל לכיוון הטוב, אבל מכל מקום, הצדדים פחות או יותר בהירים לו. יש מקרים בהם השאלה מורכבת יותר, אינני יודע אם פיתוי מסוים מגיע מצד היצר הטוב או הרע, האם זהו שד או מלאך. בעניין הזה יש המון התחבטויות ולא תמיד אנשים מחליטים נכון, משום שלתחום הזה אין תמיד כללים וחוקים ברורים. כל זמן שעומדים בתוך מסגרת של מותר ואסור ההחלטה פשוטה, אבל כשעומדים בתוך תחום שכולו מותר ואין חציצה שמפרידה בין הגבול למה שאחריו, אז קיימת בעיה. כי לא כל דבר שמותר

יש מי שלא רוצה להסתפק רק במים של הברז, וההתבוננות יכולה להביא אותו אל המקור. זה העניין של ההתבוננות. זו סוג אחד, תאווי אחד, איך בן אדם מתבונן. מה הוא עושה בתפילה חוץ מלומר מכאן עד כאן. זו התבוננות שבן אדם מגיע להכרה וההכרה הזו היא ממילא משנה את חיינו. זה פועל אצל אדם בצורה מעשית, נפשית, איך החיים שלו יהיו. זה העניין הזה של הכניסה העמוקה יותר בתוך אותו דבר בעצמו. זה אופן אחד של המלחמה. בן אדם שמתפלל מתוך התבוננות בגדולת ה', ויש כל מיני אופנים - פה מתואר תוואי מסוים, אני מתבונן ומגיע לקשר באופן הזה. אני מחפש את החיים, והתפילה שלי היא החיפוש הזה של החיים. התפילה הזו יוצרת בתוך האדם שינוי. בתוך ההרגשה שלו באותה שעה, הוא יוצר שינוי. נוצר שם משהו שפועל הלאה. זה היה אופן אחד, ולו הוא קורה האיש שנלחם נגד הנחש.

שבירת הדברים אשר לא לה' המה

בחלק הקודם הוסבר שעניינה ומהותה של התפילה היא בבחינת "כי תצא למלחמה על אויבך" (דברים כא, י) ודובר על צדדים שונים של המלחמה הזו. כעת הוא ממשיך לבאר ואומר:

וזהו "רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם, לעשות נקמה בגוים תוכחת בלאמים" (תהילים קמט, ו) ורוצה לומר: גוים הם המעשים ודיבורים ומחשבות אשר לא לה' המה. המעשים, הדיבורים והמחשבות - כל אלה הם גויים. יש מי

והם נמשכים מבחינת עמלק. והנקמה שהיא ביטולן ושכירתן, הוא על ידי "וחרב פיפיות" שמבחינת רוממות אל, דהיינו כשמתבונן האדם שהוא מקור ושרש ההשתלשלות וחיי החיים ברוך הוא. וזהו שכתוב "בחרבי ובקשתי", ותרגום אונקלוס: "בצלתי ובעותי", שעל ידי התפלה, שבה נזכר רוממותו וסידור שבחיו של מקום, נעשה מזה בחינת חרב וקשת לבטל הרע שבנפשו.

והנה התבוננות זו היא מבחינת מלכותו יתברך הממלא כל עלמין, "כי מלכותך מלכות כל עולמים" כתיב, ושם עלו השגת הנשמות ומלאכים, "ואשר משרתיו כולם עומדים" כו', "ומקדישים וממליכים את שם" כו', דהיינו בחינת ומדת מלכותו, שאינו אלא בחינת שם. כי הוא לבדו

הרבה מאוד חכמים שניסו לתת בהם סימנים.

יש סיפור על אחד מחסידי חב"ד הראשונים שהיה איש מבודח, יחד עם זאת הוא היה אחד החסידים הגדולים, ויש עליו המון סיפורים שנשתכחו וחלק שהדביקו לו. קראו לו ר' שמואל מונקעס ואחד מהסיפורים הוא שיום אחד החסידים בישלו תבשיל של בשר כדי לעשות סעודה, ור' שמואל התעקש לעכב את הסעודה ובכל פעם מצא לכך נימוק אחר. בסופו של דבר כשהוא ראה שלא מקשיבים לו - הוא שפך את הקדירה עם כל מה שיש בה. כדרך שהיה נהוג, שמו אותו על השולחן והילקו אותו. אחרי כמה דקות נכנס מישהו בבהלה גדולה ואמר: "רבותי אני לא יודע אם אכלתם או לא, הייתה בעיה, הבשר הזה היה טריפה". אז ניגשו כל החסידים לר' שמואל הזה ואמרו לו שיעלה שוב על השולחן כדי שיוכלו לשוב ולהלקות אותו כי מה פתאום הוא עושה ניסים ברוח הקודש. את המלקות הראשונות הוא קיבל באהבה את השניות הוא לא רצה לקבל, כי זו לא הייתה רוח הקודש, אלא שהוא ראה איך כולם כל כך מתאווים לבשר הזה והוא הבין שזה לא

הוא דבר טוב, אין חפיפה בין המותר והטוב. הרמב"ן אומר שהציווי של התורה "והתקדשתם והייתם קדושים" (ויקרא יא, מד), פירושו שהאדם לא יהיה נבל ברשות התורה. אדם יכול להיות מנוול גמור ועדיין לחיות לפי השולחן ערוך וכדי לא להגיע למדרגה הזו ישנה ההבחנה בין השדין היהודאין לדברים אחרים.

המאבקים הרגילים שיש לאדם הם עם ה"גויים", כי הבעיות האחרות הן לא כל כך של מאבק כמו שהן בעיות של הגדרה ושל חיפוש. במקרים כאלה האדם אינו יודע לאן בעצם הוא נמשך, הוא יודע שיש משיכה אבל איננו בטוח אם הדבר הזה בא מבחינה של קדושה או מבחינה אחרת. אנשים טועים בזה הרבה מאוד, אבל הטעויות הללו אינן נובעות מתוך כניעה לרע אלא הן נובעות מתוך טעות ובלבול. לפעמים הטעות כל כך דקה ומסובכת שאדם איננו יודע עד יומו האחרון מה היה הצעד הנכון. בפני אדם עומדים המון צעדים, כולם לגיטימיים, ובכלל לא פשוט מה הדרך הנכונה שיבור לו האדם בבחירה בין הצדדים הללו. כי במקרים כאלה אין לו מאבק פנימי, כל מה שיש הן משיכות לכיוונים שונים בתוך התחום המותר ויש

להילחם בגויים. וזהו שכתוב "לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" (בראשית מח, כב), ותרגום אונקלוס שם על "בחרבי ובקשתי" הוא בצלותי ובעותי, בתפילתי ובקשתי, שעל ידי התפלה, שבה נזכר רוממותו וסידור שבחיו של מקום, נעשה מזה בחינת חרב וקשת לבטל הרע שבנפשו. זה מה שעושה את המלחמה שהוא הסביר שהיא הבחינה של "כי תצא למלחמה על אויביך", הזמן שבו יוצאים למלחמה הוא דווקא זמן התפילה, זהו הזמן שבו צריך אדם לעשות את המאבק הזה.

התבוננות מבחינת ממלא ומבחינת סובב

והנה התבוננות זו כל אותה התבוננות שדיברנו בה, הוא הציע קו מסויים של מחשבה על בחינת החיים, מקור החיים, חיי החיים וכל כיוצא בזה. זו התבוננות במה שאפשר לכנות האימנציה האלוקית, האלוקי שבתוך המציאות. התבוננות זו היא מבחינת מלכותו יתברך הממלא כל עלמין מה שקוראים האימננטי "כי מלכותך מלכות כל עולמים" (תהילים קמה, יג) כתיב ושם באמת עלו השגת הנשמות ומלאכים וזה מה שאנחנו אומרים בתוך התפילה: "ואשר משרתיו כולם עומדים" כו' "ומקדישים וממליכים את שם" כו', דהיינו בחינת ומדת מלכותו, שאינו אלא בחינת שם. הוא אומר שאנחנו בעצם לא מתייחסים אל המהות הטרנצנדנטית שמעל ומעבר לכל תחום, אנחנו מתייחסים לשם כבוד מלכותו, אל ההארה מן המהות הפנימית. כי הוא לבדו

יכול להיות דבר טוב אם יש אליו תאווה כל כך גדולה....

אדם עומד לפעמים בפני מאבק או בירור פנימי ורואה שמהו מושך אותו בצורה מאוד לא רגילה, במקרים כאלה צריך לחשוב שאולי לא מדובר במלאך אלא בשד, כי אם הוא כל כך מצליח לפתות, אולי הוא לא מלאך. זו באמת אחת מהבעיות הגדולות, לא בעיות של טוב/רע אלא מהו באמת טוב? ואיפה נמצא השד היהודי?

על כל פנים, הוא אומר שהמאבקים הפנימים שבתפילה הם לא מאבקים מהמין הזה אלא הם מאבקים הרבה יותר גסים, הם לא הבחנות דקות אלא מאבק של מעלה ומטה, ולזה הוא קורא "הגויים".

והם נמשכים מבחינת עמלק כמו שנאמר "ראשית גויים עמלק" (במדבר כד, כ), כל הגויים הם תערובות שונות של עמלק, אבל בכל אחת ישנה ה'מולקולה' הזו של עמלק. והנקמה שהיא ביטולן ושבירתן איך שוברים אותם, איך עושים בהם נקמה? הוא על ידי "וחרב פיפיות" שמבחינת רוממות אל. "חרב פיפיות בידם" באה מפני ש"רוממות אל בגרונם", החרב מגיע מתוך תפיסת רוממות אל. דהיינו כשמתבונן האדם שהוא, הקדוש ברוך הוא, מקור ושרש ההשתלשלות וחיי החיים ברוך הוא על ידי זה שהוא מתבונן בזה, הוא יכול להילחם בכל הגויים. הרצייה ותשוקת החיים היא הדבר שמעלה ומוריד את האנשים בצד זה או אחר, וכשאדם יודע שהחיים האמיתיים נמצאים אצל הקב"ה, על ידי זה הוא יכול

יתברך מרום וקדוש, שמרומם ומתנשא ומובדל, ושם הוא דביקת הנפש המשכלת ומתבוננת בשרשה באלוקים חיים, בחינת מלכותו יתברך. וכמאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", "ואהבת". אך בחינת פנימיות הלב, היא רעותא דליבא ותעלומות לב, אשר למעלה מעלה מן הטעם ודעת, המושג ומושכל בכח השגת הנפש והשכלתה. והיא בחינת אלהות שבנפש, המתגלה בבחינת יחידה שבה, להשתפך נפשה אל חיק אביה ממש בבחינת ביטול. והארה זו היא מבחינת סובב כל עלמין. כי הנה ממלא כל עלמין היינו חיות ואור אין סוף ברוך הוא, שיורד ומשתלשל בהשתלשלות המדריגות, מעילה לעילה הארה והארה דהארה, וסובב כל עלמין היינו שהוא לבדו יתברך כמו קודם שנברא העולם כו' ואינו בגדר עלמין כלל, ולא שייך לפניו יתברך בחינת השתלשלות כלל. וכמו שכתוב:

יכולים ליצור התייחסות. אף על פי שגם שם איננו משיגים, אבל אנחנו מבינים ומרגישים את העניין הזה, משום שהוא בצד אחד נמצא בתוכנו ובצד שני הוא חדור בכל המציאות כולה! ולכן באופן ידוע אנחנו תמיד יכולים להגיע להתייחס ולהתקשר אליו. וכמאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ומיד לאחר זה "ואהבת את ה' אלוך". כשאני מבין את כבוד מלכותו, על ידי זה אני מגיע לעניין של "ואהבת את ה' אלוך".

כל זה הוא מה שהוא הסביר קודם שאחד הצדדים של המלחמה היא מלחמתו של האדם המודע, מלחמתו של האדם בהכרתו ובהשגתו כפי שהיא. כל אלה הם 'חיצוניות הלב', גם כאשר יוצאת נפשו של אדם בתשוקה, זו עדיין חיצוניות הלב, מפני שכל אלה באים מכוחה של ההשגה וההכרה. תהיה הכרה זו אשר תהיה, היא עדיין שייכת לתחום של הכוחות הגלויים של האדם. אבל יש גם צד אחר: אך בחינת פנימיות הלב, היא רעותא דליבא רציית הלב ותעלומות לב, אשר למעלה מעלה מן

יתברך מרום וקדוש, שמרומם ומתנשא ומובדל מכל המצויים, ומבחינה זו קשר החיים הוא בלתי רלוונטי, משום שהקב"ה הוא אין סוף ומעבר לכל הדברים. ושם באותה בחינה של תפיסת המלכות האלוקית הוא דביקת הנפש המשכלת ומתבוננת בשרשה באלוקים חיים, בחינת מלכותו יתברך העמידה אל מול המהות הבלתי ניתנת להשגה יכולה אולי ליצור את הבחינה של האימה הגדולה והמרחק, גם זה בדוחק משום שככל שאני מבין יותר, אני מבין שבסופו של דבר אינני מבין. גם ההגדרות שאני מגדיר הן השגות והבנות שנובעות מתוך ההגבלה שלי. העבר השני של הנהר, הצד האחר של המציאות, כל אלו הם דברים שאנחנו יונקים אותם מתוך המציאות המוגבלת. אל הנבדל בעצם אנחנו מגיעים לא באופן של הכרה והשגה. לכן, הדבקות וההתבוננות של הנפש המשכלת, היא דווקא באימנציה האלוקית. באור המתפשט, בכוח הזה שמתגלה בכל המציאות ובכל החלקים של המציאות. ההארה הזו היא הדבר שאליו אנחנו

'יחידה', איננה עושה את החיפוש שלה כמו שאר החיפושים האנושיים, כי אותה נקודה זהה עם המהות האלוקית ומשום כך היא פועלת הפוך, היא לא רוצה להתעצם אלא להתבטל ולחזור להיות מה שהייתה קודם לכן.

והארה זו היא מבחינת סובב כל עלמין מהבחינה הזו של הטרנסנדנציה שנמצא מעבר לכל העולמות והמשמעויות כי הנה ממלא כל עלמין היינו חיות ואור אין סוף ברוך הוא, שיורד ומשתלשל בהשתלשלות המדריגות, מעילה לעילה הארה והארה דהארה עד שהוא מגיע וממלא את כל העולמות. אבל בסופו של דבר זו לא המהות העצמית אלא משהו שיכול להתרגם ולקבל שינוי, לקבל הארה בכל דרגה, ובכל עולם ועולם הוא מקבל משהו מהעולם הזה. לדוגמא, המקור הראשון של רוב האנרגיה בעולם, היא האנרגיה של השמש, חוץ מהביקוע האטומי שאר האנרגיה נובעת מהאנרגיה של השמש. בדרך כלל האנרגיה הזו באה דרך עקיפין. מבחינה זו, אינני יכול להגיד שיש שם שמש, אני יכול להגיד שהאנרגיה של השמש, מתגלה, מתפצלת ונעלמת ומופיעה מחדש בתוך כל המופעים השונים של האנרגיה בעולם, אם אני מרים את ידי, אזי מבחינה חומרית זה נובע גם כן מהאנרגיה של השמש, וזה לא מגיע על ידי מהלך כל כך רחוק, ועדיין, בסופו של דבר זו לא השמש בעצמה.

אבל וסובב כל עלמין היינו שהוא לבדו יתברך כמו קודם שנברא העולם כו' ואינו בגדר עלמין כלל ולא שייך לפניו יתברך בחינת השתלשלות כלל וכמו שכתוב בצד

הטעם ודעת, המושג ומושכל בכח השגת הנפש והשכלתה. יש דבר ששייך לתעלומות לב, והוא נמצא מעבר לכל השגה שהנפש יכולה להשיג בעצמה בהכרתה. והיא בחינת אלות שבנפש, אותה תעלומת לב, אותה נקודה פנימית, היא בחינת האלוקות של הנפש, הניצוץ האלוקי העצמי שבנפש, המתגלה בבחינת יחידה שבה, שהיא הדרגה העליונה בדרגות הנפש, שהיא המסתורין שאי אפשר להגיע אליו.

האדם הוא יצור שבנוי מהרבה קומות, אף על פי שבדרך כלל הוא בוחר לגור במרתף, אבל היחידה שבנפש היא בבחינה של הקומה העליונה והיא איננה ניתנת לגילוי בתוך חיו של האדם. בחינת יחידה שבנפש שבה להשתפך נפשה אל חיק אביה ממש בבחינת ביטול. כיוון שנקודת הנפש היא חלק אלוקה, הדבקות באלוקי היא לא חיפוש אחרי משהו, היא הזהות שלה עצמה. הניצוץ הזה למעשה איננו מרגיש את אותה תחושה של "אני" בחיפוש שלו. כל חיפוש, ובכלל זה החיפוש העליון והנשגב ביותר של האני, הרי כולל בתוכו יחד עם החלק של הנתינה גם חלק של קבלה. גם כשאני עושה דבר לא למעני אלא בשביל אחרים, יחד עם הנתינה וההקרבה, יש גם חלק של ההתעצמות של הנפש שלי עצמי. הזכרתי כבר את הבעיה המורכבת מאוד של לאהוב מישהו אחר, זה תמיד מסובך, מפני שכל אהבה של אחר כוללת בתוכה גם את אהבת עצמי. יש מבנה מסובך שבו הנתינה והלקיחה באים כאחד והם לא שני דברים נבדלים. לעומת זאת הניצוץ הזה, מדריגת

"את השמים ואת הארץ אני מלא", ששמים וארץ שוה. וכמאמר "והקדוש בשמים ובארץ", שהוא קדוש ומובדל בשמים ממעל כמו על הארץ מתחת, שגם הרוחניות כמו גשמיות יחשב לפניו יתברך. ולכן המלאכים אומרים "איה מקום כבודו", ואומרים "מלא כל הארץ כבודו". והנה "כוכבים וכל צבא השמים" וגו' "אשר חלק" כו', כוכבים הם המזלות שמקבלים, והם מקבלים חיות משמרי האופנים, וגבוה מעל גבוה עד שמקבלים מרוח פיו יתברך, שהוא בדרך וסדר השתלשלות ממדריגה למדריגה.

והנה אמרו רז"ל "אין מזל לישראל" כו', וכדכתיב "כי חלק הוי"ה עמו", "ואתם תהיו לי" וגו', שהם מקבלים מבחינת קדוש ומובדל שאינו בגדר ההשתלשלות, בחינת סובב כל עלמין. ושם הוא שרש נקודת פנימיות הלב להיות האהבה לה' למעלה מבחינת טעם ודעת, בבחינת רעותא דליבא.

וכמו שכתוב "מי לי בשמים ועמך לא תפצתי בארץ כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי" כו'. אהבה זו בנפש היא מסותרת ומכוסה בלבוש שק, בבחינת גלות בתוך הגוף ונפש הבהמית.

השתלשלות חומרית ורוחנית, והרוחניות באה מלמעלה למעלה עד שהיא מגיעה למאמר הבריאה הראשון, כח הבריאה הראשון. וכל זה הוא בבחינת הדיבור האלוקי מה שנקרא בלשון אחרת- 'הדבר האלוקי' הוא מה שנקרא 'המלכות'. שהוא בדרך וסדר השתלשלות ממדריגה למדריגה.

פנימיות האהבה המסותרת

והנה אמרו רז"ל אין מזל לישראל כו' (שבת קנו.) כי ישראל הם מעבר למזל וכדכתיב כי חלק הוי' עמו (דברים לב, ט) וכתוב ואתם תהיו לי וגו' (שמות י"ט ו) "לי" דהיינו לשמי ולחלקי. הוא אומר שיש צד של חלק ה' עמו שהוא מתייחס לא לבחינה של אותה השתלשלות שקיימת במציאות אלא למה שנמצא מעבר לכל המציאויות. שהם מקבלים מבחינת קדוש ומובדל שאינו בגדר ההשתלשלות בחינת

אחר: "את השמים ואת הארץ אני מלא", ששמים וארץ שוה בבחינת ההתגלות יש הבדל עצום בין שמים לארץ, אבל בבחינת המהות שמעבר, ההבדלים בין שמים לארץ הם אי-רלוונטים. וכמאמר והקדוש בשמים ובארץ שהוא קדוש ומובדל בשמים ממעל כמו על הארץ מתחת שגם הרוחניות כמו גשמיות יחשב לפניו יתברך מבחינה זו אין הבדל בין שרץ למלאך ולכן המלאכים אומרים איה מקום כבודו ואומרים מלא כל הארץ כבודו. והנה כוכבים וכל צבא השמים וגו' אשר חלק ה' לכל העמים כו' כוכבים הם המזלות שמקבלים משבעים שרים, שהם שרי העולם. ושרי העולם מקבלים חיות והם מקבלים חיות משמרי האופנים מן הקצה התחתון של האופנים שבמרכבה וגבוה מעל גבוה עד שמקבלים מרוח פיו יתברך זהו המקור של כולם. הוא מתחיל בזה שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה ובכל דבר יש דרך של

אם להביא משל שלא לגמרי עולה יפה: אם למשל אני רואה שדבר אחד נמשך אל השני, נניח חתיכה של מגנט נמשכת לברזל- זוהי משיכה שתלויה בתצורה מסוימת של המתכת, היא תלויה בזה שהיא ברזל והיא תלויה בזה שהאטומים מסודרים בצורה מסוימת בתוך הברזל הזה, ולכן הוא מגנט ונמשך בכח גדול. יש גם את אותו מגנט עצמו שנופל לארץ על ידי סוג אחר לגמרי של משיכה. המשיכה שלו לארץ לא קשורה לזה שהוא ברזל או ממוגנט, הוא נופל לארץ בגלל המשיכה הכללית שחלה על כל חומר, באשר הוא חומר, והיא לא קשורה בתכונה הפרטית המסוימת של הדבר הזה. באותו אופן הוא אומר שהמשיכה של ישראל לה', היחס בין ישראל לה', הוא יחס כפול, הוא גם גרביטציוני וגם מגנטי - הוא בנוי על שני דברים, גם על המשיכה הטבעית של חלק אלוקה ממעל, וגם על הצד האחר של דרגתו, מהותו האישית והשגתו האישית של האדם באלוקות כפי שהיא משתלשלת בעולם. אחד הדברים שבולטים בתיאור הזה הוא שלמרות שיש פה בפשטות העדפה לדרך אחת, הוא מדבר פה על צד אחד שהוא חיצוני, וצד אחר שהוא פנימי, בכל זאת יש כאן בצד מסוים כמו במאמרים אחרים את הדיאלקטיקה, את המתח בין שני הדרכים שאין ביניהן העדפה פשוטה.

אהבה זו בנפש שהוא קורא לה בחינה יחידה של הנפש, היחידה שבנפש היא מסותרת ומכוסה בלבוש שק בבחינת גלות בתוך הגוף ונפש הבהמית אין לנו פגישה אל המהות הזו, היא מכוסה בלבוש

סובב כל עלמין ושם הוא בנקודה הזו של ההתייחסות, שהיא ההתייחסות לא אל הכוכב והמזל, והכוכב והאופן והספירה, אלא אל המהות בעצמה. בדרגה הזו, הוא **שרש נקודת פנימיות הלב להיות האהבה לה' למעלה מבחינת טעם ודעת בבחינת רעותא דליבא**. בגלל שיש נקודה כזו של קשר, נקודת הקשר לא עוברת דרך העולם ולא דרך העולמות, היא לא עוברת דרך השכל ולא זקוקה לכלים של השכל או של ההכרה, היא שייכת למהות העצמית של הנשמה. היא איננה השפעה מכוחות אחרים אלא היא שייכת למהות העצמית. **וכמו שכתוב מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ** (תהלים עג, כה) המשורר בתהלים לא מדבר רק על הארץ, אלא אומר גם "מי לי בשמיים"? , אין לי שום דבר! מי לי בשמיים? מי לי בארץ? אין לי שום דבר. מספרים על המחבר של הספר הזה, (לא תמיד רואים את זה בספר, בוודאי לא בספרים אחרים שלו). שהיה אדם מאוד אקסטטי, הסיפור הוא שמצאו אותו מתגלגל וצועק: "אני לא רוצה את גן העדן שלך ולא את העולם הבא שלך, אלא אני רוצה רק אותך...". זה העניין של "מי לי בשמיים" - כל זה לא חשוב בעיני ואני לא רוצה אותו, משום שכלה שארי ולבבי **צור לבבי וחלקי כו'** (תהלים עג כו) "צור לבבי" הוא מה שהוא מכנה - 'נקודת הלב', 'רעותא דליבא'. לפי זה יוצא שאדם מישראל שרוצה להגיע אל ה', יש לו שני נתיבים שונים. יש נתיב אחד שהוא חיצוניות ליבו, שהוא בבחינת ההכרה וההשגה של אישיותו, ויש צד אחד שהוא המשיכה המהותית שנובעת מעצם עניינו.

וכענין מאמר רז"ל "גלו לאדום שכינה עמהם", דשכינה היא ניצוץ אלוקות שבנפש, שהוא בבחינת גלות ושעבוד דאגת הפרנסה שמקפת ומלבשת את פנימיות הלב והנפש. כי "בנפשו יביא לחמו", וטרוד לבו ברבות מחשבות כו'. ועל זה נאמר "מאן דקטיל לחויה" בהתגברות הנפש, בחיצוניות הלב, במלחמה המסורה בידה בכת שכלה והשגתה,

על עצם הקיום שלעולם לא נגמר, ובנוסף לזה הוא אף פעם לא מגיע לפתרון, ואין לו שום הבטחה לגבי מחר. החיים של יהודים בגולה, נניח לפני מאתיים שנה והלאה, היו בערך כמו התיאור כאן, אלו חיים בלי שום בסיס אמיתי, יציב, שאפשר לבנות עליו ואז אפשר לשכוח אותו. בעולם כזה הדאגה היא חלק בלתי נפרד מהחיים, לכן הוא מדבר כל כך הרבה פעמים על דאגות הפרנסה, משום שהן מועקה מתמדת של הקיום יום אחרי יום, שנה אחרי שנה. לא התאוה אלא צורך החיים, בן אדם נמצא כל הזמן בדבר הזה וזה בולע אותו. לא רק הצורך להתפרנס משחק כאן תפקיד, הבליעה הזו נובעת מן העובדה שגם העתיד לעולם אינו ברור ויציב - האדם איננו יודע שמחר יקרה משהו, ולכן הוא נמצא כל הזמן בטירדה, דאגה וגם בניסיון להעלות על הדעת איפה אפשר למצוא פיתרון חדש. בתוך החיים של רובינו כיום, יש פחות או יותר סדר יציב ואדם יכול לבנות על זה משהו למרות שהוא איננו בטוח לחלוטין, הוא יכול לסמוך על דרך הטבע. אבל כשהחיים נמצאים בצורה משוגעת כל כך ששום דבר לא בטוח, אין היום ואין מחר - אז דאגות הקיום מקיפות את האדם ואנשים חושבים על זה ביום ובלילה, בין שהם רוצים ובין אם לא.

שק, היא מכוסה בתוך הגוף ובתוך הנפש הבהמית הטבעית שלנו, בתוך נפשנו כיצורים וכענין מאמר רז"ל גלו לאדום שכינה עמהם (מכילתא שמות יב, מ) והוא מסביר את זה כך: דשכינה היא ניצוץ אלוקות שבנפש, שהוא בבחינת גלות כשישראל גולים לכל מקום השכינה עמהם, הוא לא מדבר על גיאוגרפיה או היסטוריה אלא על החיים, כשאדם גולה לאדום הוא לוקח וסוחב איתו את השכינה, היא איתו בכל מקום אבל גם היא בגלות. ושעבוד דאגת הפרנסה שמקפת ומלבשת את פנימיות הלב והנפש הוא מדבר על עולם מסוים, אנשים מחליפים לפעמים מקום מגורים, הם גולים לאדום או ישמעאל או מקומות אחרים, אבל הנקודה הבסיסית שהוא מדבר עליה שהגלות של שעבוד פרנסה, שהוא תיאור של חיי היהודים שהיא מקפת ומלבשת את פנימיות הלב והנפש, החיים מקיפים ואוטמים את ההארה הפנימית הזו מפני ש כי בנפשו יביא לחמו וטרוד לבו ברבות מחשבות כו' כל הזמן. יתכן שכיום, בתוך המציאות של מדינה מודרנית אולי דווקא בגלל המהות הזו שלה, אין כל כך הרבה אנשים שמגיעים למצב כזה של דאגות הפרנסה. אבל בתוך מצב שבו יש רצון חיים מצד אחד, ואין שום דרך פשוטה להתפרנס, בעולם כזה זו לא עבודה משמונה עד שלוש, זה מאבק

בכח שכלה והשגתה לכל אחד יש את הנחש הפרטי שלו, ולחלק יש שניים או שלושה. והנחש הזה נכנס, אוכל והולך וכבר התורה תיארה את העניין הזה בין הנחש לאדם "לפתח חטאת רובץ ואליו תשוקתו" (בראשית ד, ז) הנחש הזה הוא מין נחש כזה שמלפף אותי, הוא לא נושך אותי, הוא מחכה, הוא מלפף אותי מכל הצדדים ובסופו של דבר הוא מחבק אותי ומרסק את כל עצמותי ונעשה אחד איתי ע"י זה שהוא בולע אותי. הנחש הזה רוצה אותי, זאת הנקודה, הוא לא שונא אותי הוא אוהב אותי. הבחינה הזו שהאדם נלחם ומנצח, זו היא המלחמה הגדולה שמתרחשת בזמן שהוא מתפלל ולפחות בזמן התפילה הוא מצליח להבריח את הנחש. היו אנשים שחייהם היו מלאים בכל מיני צר ומצוק, בפרנסה ובבריאות. ובכל זאת התפילה הייתה אצלם שטח שבו שום דבר לא נכנס. יש סיפור שקשור לאותו עניין על הרבי מצאנז שסבל כל ימיו מכאבים עזים ברגל, כשהוא היה עוד תלמיד והוא הלך לרבי שלו הרבי מרופשיץ, וכשהוא היה מתפלל הוא היה רוקד ורוקע ברגלים. הרבנית מרופשיץ שידעה כמה שהוא סובל מהרגל אמרה לבעלה: תגידו לו שאם הוא רוקע ברגליים שלא ירקע ברגל החולה שלו. הרבי ענה לה: הייתי אומר לו והוא היה שומע בקולי- אבל אני בטוח שבזמן שהוא מתפלל הוא לא יודע איזו הרגל החולה... היכולת הזו לצאת מהדברים שמסביב, לבנות מרחב עצמי שבו המציאות איננה יכולה לחדור, זה מה שהוא קורא לו הניצחון על הנחש, הניצחון על מה שנכנס

ועל זה נאמר מאן דקטיל לחויא העניין הזה ממלא את האדם, כמו שממלאים אותו דברים אחרים. הוא קם בבוקר והוא שרוי כולו בדאגות ובצרות שלא עוזבות אותו. המצב הזה לא חייב להיות דווקא בדאגות פרנסה, זה יכול להיות גם אצל אדם שיש לו תשוקות אחרות או בעיות אחרות שלא מניחות לו. יש תיאור שמופיע כבר בקהלת: "גם בלילה לא שכב ליבו" (קהלת ב, כג), שמעתי פעם אדם שאמר פעם על עצמו: "במשך שנים האמביציה לא הייתה נותנת לי לישון", כל אלו דברים שחוזרים ביום ובלילה ולא נותנים לישון. העניין הזה נמצא בכל רגע, הוא עולה בדעתו של אדם לא מפני שהוא רוצה לחשוב עליו אלא מפני שהוא ממלא אותו עד כדי כך שהוא מקיף, ולכן בוודאי הוא חושב על זה כשהוא אוכל, אבל גם כשהוא מתפלל. מה שהוא אומר כאן הוא שצריך להיאבק בזה, אדם נמצא במקום מסוים וכל זמן הנחשים זוחלים פנימה דרך הסדקים וכדי לבנות לעצמו מרחב בטוח של חיים הוא כל הזמן מקצץ את הנחש, זה המרחב של התפילה, כי התפילה היא מרחב של יצירה של עולם קטן, והיא בנויה על זה שאדם נלחם בנחש, ובהתפרצות המתמדת הזו שלו. באותו אופן שאת "גלו לאדום" הוא מתאר כמציאות שהיתה בזמנו של הדבר שהיה אז ממלא את החיים של האדם בכל מיני צורות, כך יש דברים כיוצא בזה בימינו, מתשוקות עד לדאגות שהצד המשותף להם שהם מקיפים את חיי האדם והוא צריך להתגבר על זה בהתגברות הנפש בחיצוניות הלב במלחמה המסורה בידה

"יהבין ליה מלעילא ברתא דמלכא" – היא בחינת גילוי נקודת פנימיות הלב בנפש, והיא מלחמה לה' בעמלק להוציאה מההעלם אל הגילוי. וזהו "כי תצא למלחמה", דהיינו מלחמת הנפש בזה לעומת זה, אזי תהיה "על אויביך" – היא בחינת גילוי נקודת הלב, שהוא מבחינת סובב כל עלמין למעלה מאויביך, שאין לאויב שלמטה שליטה ואחיזה שם, וכמו שכתוב "אשר חלק". ואזי "ושבית שביו" – שנתהפך הרע לטוב בהסרת הבגדים הצואים כו', והיינו בהגלות נגלות אור ה' הסובב כל עלמין בבחינת פנימיות נקודת הלב, שהוא למעלה מאויביך דוקא.

לקצה. להוציאה את הבחינה הזו מההעלם אל הגילוי.

סיכום

וזהו "כי תצא למלחמה", דהיינו מלחמת הנפש בזה לעומת זה זוהי המלחמה: 'כי תצא למלחמה על אויביך' אזי תהיה על אויביך היא בחינת גילוי נקודת הלב שהוא מבחינת סובב כל עלמין למעלה מאויביך אתה תגיע להיות 'על אויביך' שאין לאויב שלמטה שליטה ואחיזה שם וכמו שכתוב אשר חלק ה' לכל העמים (דברים ד, יט) אבל לא לכם. הוא בעצם אומר: אתה חלק אחר, חלק ה' עמו, כשמישהו נמצא במדרגה הזו, עליו הפסוק ממשיך ואומר: ואזי ושבית שביו שנתהפך הרע לטוב בהסרת הבגדים הצואים כו'. אז הוא יכול להגיע לדבר שהוא הרבה מעבר לזה. בשלב הראשון אדם נאבק במאבק הטוב והרע, אבל השלב הבא הוא מאבק שבו אפשר לעשות תיקון לרע של העולם, הוא יכול לקחת שבי מן האויב, והוא יכול במובן הזה 'לגייר' אותו, הוא לוקח אותו בעל כורחו, ושובר אותו. ומה הוא צריך לעשות? הוא צריך להסיר ממנו את "שמלת שביה מעליה". בכל דבר יש גרעין

בכל הסדקים. אדם כזה מצליח לבנות מרחב שהנחש לא נמצא בו, הוא נמצא בהוויה אחרת, במקום אחר, באופן אחר. והשכר שלו הוא כמו שהוא אומר: יהבין ליה מלעילא ברתא דמלכא אז נותנים לו מלמעלה את בת המלך, מהי בת המלך? היא בחינת גילוי נקודת פנימיות הלב בנפש ואז הוא זוכה להתגלות הזו של הבחינה שמעבר למלחמה, זאת המתנה שהוא מקבל במלחמה. הדימוי הזה של "בת מלך" נמצא בכמה מקומות גם לגבי התורה, וגם לגבי הנפש בעיקר בזוהר. הזוהר מפרש בדרך הזו את כל הפרשה של "ובת איש כהן כי תהיה לאיש זר" איש כהן זה הקב"ה ובת איש כהן זו הנשמה, והוא משיא ונותן את בתו לאדם היחס הזה בין הנפש - "בת המלך" אל המלך הוא יחס אחר. הקשר שלה עם המלך נובע מעצם מהותה ומעצם היותה בתו. והיא מלחמה לה' בעמלק יש מלחמה לישראל בעמלק, מלחמה בנחשים, מלחמה ב"גויים". במלחמה הזו אני מחזיק את מה שהוא כינה "חרב פיפיות" ומנסה לבנות לי עולם שנקי מכל אלה. לעומת זאת המלחמה של ה' בעמלק זאת מלחמה שהוא נותן לאדם את המתנה של התגלות, שבאותה שעה כל מציאותו של האדם משתנה מקצה

ברוממות כזו שהוא יכול לאלף אותו, מפני שמצד מסוים ויש לזה הרבה מאוד מדרשים על היחס של הנחש והאדם, אילו האדם לא היה חוטא, הנחש שהוא היצור שמצד אחד הכי חכם היה נעשה העוזר של האדם. לולי החטא הנחש היה נעשה הפמליא שלו, הוא היה נעשה שמשו של האדם, לעזור לו בכל מה שהוא צריך גם בדברים שהוא בעצמו לא יכול לעשות. אבל האדם לא היה יכול בפגישה הראשונה שלו להתגבר על הנחש, הנחש היה יותר מדי בשבילו. האדם לא היה בעליונות כזו שהוא יכול לאלף את הנחש. ולכן הוא נפגע ומאז יש לו מלחמה בנחש, והאדם נלחם בנחש, מקצץ אותו ודורס אותו בכל מקום. במאמר הוא מסביר שאפשר להגיע לדרגה כזו שבה האדם יאלף את הנחש, ידיע לדרגה שהוא 'פושט ממנו את הבגדים'.

והיינו בהגלות נגלות אור ה' הסובב כל עלמין בבחינת פנימיות נקודת הלב שיש הארה כזו שהוא למעלה מאויבך דוקא. כי תצא למלחמה על אויבך, אז אתה יכול לשבות את שביו, לקחת שלל ממלחמה כזו ולשנות את המציאות שלא זו בלבד דאתה לא תעמוד מאוים מול המציאות, אלא אתה תעמוד במדרגה כזו שאתה יכול לכבוש אותה. רק אחרי שאני מנצח אני יכול להגיע למדרגה שאני יכול להגיע ולשבות את השבי, ולעשות שמה שהיה שונא יהפוך לאוהב. ההיפוך הזה בא רק כאשר אדם הגיע למקסימום של השליטה, רק בנקודה שהאדם איננו נאבק עוד, הוא חוזר לנקודת ראשית כזו שבה אין יותר עניין של מאבק. הנקודה הזו נמצאת אצל

של טוב וקדושה, אלא שכדי להשיג אותו אני צריך להיות במדרגה שאני מעל האויב, אני לא יכול לעשות את התיקון כשאני נמצא בתוך המאבק. אני יכול לעשות אותו כאשר אני נמצא במדרגה שהמהות שלי אחרת, אז אני יכול לעמוד ולהסתכל ולהפשיט את הלבושים שסובבים את הטוב.

יש פסוק שחכמים עסקו בו: ברצות ה' דרכי איש, גם אויביו ישלים עמו (משלי טז, ז), יש כמה דעות במדרש (פסיקתא י) מי הם אויביו המתוארים בפסוק? אחת הדעות היא ש"אויביו זה כלב. כלב זה מין זאב, או מין תן, ועכ"פ הוא חיית בר. וחיית בר היא בעצם מאיימת על בני האדם, ומסכנת אותם והיא טפילה על בני האדם והיא עוינת אותם. יש מדרגה אחת שבה אני זורק את הכלבים, את התנים ואת השועלים החוצה ועושה כל מה שאפשר כדי לפנות שטח שהם לא יכנסו אליו. זהו שלב אחד, אבל יש שלב שהוא שלב השלטון של האדם, הוא לא רק מתייחס לתן ומפחיד אותו, הוא יכול גם לאלף אותו והתן הזה נעשה כלב, נעשה שומר שעוזר לאדם וקשור באדם בעצם מהותו. באותו מדרש עצמו מופיע שאחד הדעות היא ש"אויביו" זה הנחש. זו כבר דרגה אחרת לגמרי, הכלב הוא בסך הכול בבואה של העולם הזה ושל האופן בו האדם יכול למשול בבריאה ולאלף אותה, אבל כשמדברים על הנחש אנחנו עוברים לתפיסה מופשטת של הרע בעולם והיחס בין הנחש השאלה היא מתי האדם ישלוט בנחש? ומה שהוא אומר הו שהשלטון הזה יכול להיות רק כאשר האדם נמצא

המלחמה בנחש ועל המתנה של 'בת המלך' שמקבלים אחרי שמנצחים את הנחש. אדם שהגיע לנקודה הזו, העולם הוא אחר לגמרי בשבילו, אז הוא יכול לכבוש את המציאות שקודם הייתה נגדו ואז הוא יכול לעמוד מעליה, ולעשות בה שינויים.

אדם שמאירה בו ה'חידה' של הנפש, הבעיה של אדם כזה איננה בעיית המאבק, הוא נמצא בתוך עולם אחר, בתוך וודאות ושלמות פנימית ומשם הוא יכול לבוא ולשלוט בכל האויבים, לשנות ולתקן אותם במידה והדבר אפשרי. הוא דיבר על הדרכים לעשות מלחמה, על השלב הראשון של היציאה למלחמה, ועל

חדש!!

**ארכיון חוברות ביאורי החסידות של הרב שטיינזלץ,
לכניסה לאתר סרקו את הברקוד:**

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

**מרכז שטיינזלץ
למד את עמי**

